

हिमसंस्कृतवार्ता:

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

पञ्चाङ्गम्

अद्य कालयुक्तः वि.सं. २०८२,
कलियुगाब्दः ५१२६ ग्रीष्म-ऋतुः
सूर्यः उत्तरायणः वैशाखशुक्लपूर्णिमा
वैशाख २८ प्रविष्टांशः मङ्गलमयः भवेत्

■ पृष्ठ-३ ■ वर्ष-४ ■ अङ्क-१९३

1

मई १२, २०२५

Website- www.himsanskritam.com

Email- himsanskrit@gmail.com

2 HAS TRANSFER :
२४ एचएएस अधिकारिणां
स्थानान्तरणं, अष्टौ उपमण्डलानां
उपमण्डलदण्डाधिकारिणां परिवर्तनम्

3 बाँबी देओलः रानी मुखर्जी च
इत्येतयोः बिच्छू चलच्चित्रस्य
'उत्तरकथा' इत्यस्य निर्माणं भविष्यति

3 बुद्धपूर्णिमा विशेषः
अद्यतनीये युगे
बौद्धधर्मस्य सन्देशाः

सुभाषितम्

तपः श्रेष्ठं प्रजानां हि,
मूलमेतन्न संशयः।
कुटुम्बविधानेन,
यस्मिन् सर्वं प्रतिष्ठितम्।

अर्थात्- तपस्या श्रेष्ठं कर्म है।
निस्संदेहं यही प्रजावर्ग का मूल
कारण है। परन्तु गार्हस्थ्य- विधायक
शास्त्र के अनुसार इस गार्हस्थ्य-धर्म
में ही सारी तपस्या प्रतिष्ठित है।

प्रतिदिनं नवीनतमं
हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकवार्तापत्रं प्राप्त्यर्थं
7876636263
Whatsapp संख्या मध्ये
नमो नमः लिखन्तु

To get the latest
himsanskritvartah
Daily Sanskrit Newspaper
every day, write Hello on
7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-
अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः
पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः - १७७१११

ऋतुविज्ञान-विभागेन अनुमितम्
यत् अस्मिन् वर्षे सामान्य-
प्रावृट्-भविष्यतीति सम्भाव्यते

हिमसंस्कृतवार्ताः - भारततुविज्ञान-
विभागेन घोषितं यत् अस्मिन् वर्षे दक्षिण-
पश्चिम-प्रावृट् सामान्यतः पञ्चदिनात्
पूर्वमेव मईसप्तविंशत्यां केरलतटे
आगमिष्यतीति सम्भाव्यते। एतत् शीघ्रं
आगमनं ग्रीष्मिक- सस्यानां कृते ऋतु
सकारात्मकं प्रभावं जनयिष्यति, सस्यानां
वृद्धिं च करिष्यति इति अपेक्षा अस्ति।
ऐतिहासिक दृष्ट्या प्रारम्भिक प्रावृट्
कृषिउत्पादनं जलाशयस्तरं च संवर्धय
कृषिकार्ये आनुकूल्यं जनयति।
विभागोक्तं यत् पञ्चविंशत्यधिक
द्विसहस्रतम वर्षस्य प्रावृट् सामान्यात्
अधिकं भवितुम् अर्हति,
परिमाण्वात्मकरूपेण दीर्घावधेः औसतं
पञ्चोत्तरैकशत प्रतिशतं यावत् भवितुं
शक्नोति इति अपेक्षते। एतेन क्रमशः
द्वितीयं वर्षं सामान्यतः उपरि प्रावृट्
पूर्वानुमानम् अस्ति। अनन्ये मध्यप्रदेश,
राजस्थान, महाराष्ट्र, ओडिशा, छत्तीसगढ,
उत्तरप्रदेश, पश्चिमबङ्गालेत्यादीनां प्रमुखेषु
राज्येषु सामान्यतः अधिकं वृष्टेः संभावना
विद्यते।

भारतीयवायुसेनया उक्तं यत्,
सिन्दूराभियाने तस्यै चिह्नितानि
कार्याणि, सटीकतया
व्यावसायिकतया च
सफलतापूर्वकं निष्पादितानि

हिमसंस्कृतवार्ताः - भारतीयवायुसेनया उक्तं
यत्, सिन्दूराभियाने तस्यै चिह्नितानि
कार्याणि, सटीकतया व्यावसायिकतया च
सफलतापूर्वकं निष्पादितानि। सामाजिक-
संचार-पटलेषु एकस्मिन् सन्देशे आई.ए.एफ्.
इत्यनेन उक्तं यत् राष्ट्रिय उद्देश्यानामनुरूपम्
विचार-पूर्वकं विवेकपूर्वकं च कार्याणि
संचालितानि। तत्रोक्तं यत् अद्यापि कार्यचरणं
सम्पाद्यते। समये च विस्तृतं वृत्तान्तं
प्रदास्यते। असत्यापित-सूचनानाम्
अनुमानात् प्रसारणात् वा दूरेव तिष्ठन्तु इति
सेनया सर्वेभ्यः आग्रहः कृतः।

प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना
राष्ट्रिय प्रौद्योगिकी दिवसावसरे
शुभकामना प्रकटिता

हिमसंस्कृतवार्ताः - प्रधानमन्त्रिणा
नरेन्द्रमोदिना राष्ट्रिय प्रौद्योगिकी दिवसावसरे
शुभकामना प्रकटिता। एकस्मिन् सामाज-
सञ्चार-सन्देशे प्रधानमन्त्रिणा उक्तं यत् एषः
दिवसः देशस्य वैज्ञानिकानां प्रति गौरवं
कृतज्ञतां च प्रकटयितुं अथ अष्टनवत्यधिक
ऊनविंशतितमे वर्षे पोखरणपरीक्षणस्य
स्मरणार्थं च आचर्यते। सः अवदत् यत्
परमाणु परीक्षणं भारतस्य विकासपथि एका
महत्त्वपूर्णा घटना आसीत्। विशेषतः देशस्य
आत्मनिर्भरतायाः अन्वेषणदिशि।

**सैन्यत्रयस्य प्रमुखैश्च च साकम् एकम् उच्च-
स्तरीयम् उपवेशनम् अकरोत् प्रधानमन्त्री**

हिमसंस्कृतवार्ताः - प्रधानमन्त्री
नरेन्द्रमोदी नवदिल्लीस्थिते निजावासे
एकम् उच्च-स्तरीयम् उपवेशनम्
अकरोत्। अस्मिन् उपवेशने रक्षामन्त्री
राजनाथसिंहः, विदेशमन्त्री सुब्रह्मण्यम्-
जयशङ्करः, राष्ट्रिय-सुरक्षा-परामर्शदः
अजीत डोभालः, रक्षाप्रमुखः जनरल्

अनिल-चौहानः, थल-सेना-प्रमुखः
जनरल् उपेन्द्र द्विवेदी, नौसेना प्रमुखः
एडमिरल् दिनेश-त्रिपाठी, वायुसेना-
प्रमुखः एयर चीफ मार्शल अमर प्रीत-
सिंहः च उपस्थिताः अवर्तन्त। इदम्
उपवेशनम् देशद्वयस्य सैन्याभियान-
महानिदेशकयोः परस्पर-संवादस्य
अनन्तरं सङ्घर्ष-विरामं निधाय आसीत्।
इतः पूर्वं विदेश-सचिवः विक्रम-मिस्त्री
नवदिल्ल्यां वार्ताहरान् अवोचत् यत् भारतं
पाकिस्तान-द्वारा सङ्घर्ष-विरामोल्लङ्घनं
गभीरतया स्वीकरोति। तेनोक्तं यत्
सशस्त्र-बलानि स्थितिम् निरीक्षन्ते। अथ
च अन्ताराष्ट्रिय सीमया सह नियन्त्रण-
रेखायामपि उल्लङ्घनस्य कस्याः अपि
घटनायाः काठोर्येण समाधानस्य निर्देशाः
तेभ्यः प्रदत्ताः

**सैन्यप्रमुखेण जनरल् उपेन्द्र-द्विवेदिना युद्धविरामस्य वायुक्षेत्रस्य च
उल्लङ्घनानन्तरं पश्चिमसीमः सेनापतिभिः सह सुरक्षास्थितिः समीक्षिता**

हिमसंस्कृतवार्ताः - सैन्यप्रमुखेण जनरल्

उपेन्द्र-द्विवेदिना युद्धविरामस्य वायुक्षेत्रस्य
च उल्लङ्घनस्य अनन्तरं पश्चिमसीमः
सेनापतिभिः सह सुरक्षास्थितिः समीक्षिता।
भारतीय-सेनायाः कथनमस्ति यत्
सेनाप्रमुखेन डी.जी.एम.ओ स्तरीय
वार्तायाः अनन्तरं प्रोक्तं कीदृशमपि
उल्लङ्घने सति गतिक्षेत्रे प्रतिकारार्थं
सेनापतयः पूर्णाधिकारैः सह स्वतन्त्राः
सन्ति।

**रक्षामन्त्री राजनाथसिंहः लखनऊनगरे ब्रह्मोस एरोस्पेस्-
एकीकरण-परीक्षण-सौविध्यस्य उद्घाटनम् अकरोत्**

हिमसंस्कृतवार्ताः - रक्षामन्त्री
राजनाथसिंहः उक्तवान् यत् सिन्दूराभियानं
केवलं सैन्यकार्यं नैव अपितु भारतस्य
राजनैतिक-सामाजिक रणनीतिकेच्छायाश्च
प्रतीकम् अस्ति। गतदिवसे लखनऊनगरे
ब्रह्मोस-एरोस्पेस्-एकीकरण-परीक्षण-
सौविध्यस्य उद्घाटनं कुर्वन् श्रीसिंहः
अवदत् यत्, अभियानमिदम् आतङ्कवाद-
विरुद्धं भारतस्य दृढ इच्छायाः, सैन्यशक्तेः
क्षमतायाः दृढनिश्चयस्य च प्रदर्शनम्
अस्ति। सः अवदत् यत् यदा कदापि
भारतम् आतङ्कवादविरुद्धं किमपि कार्यं

करोति तदा पारसीमः भूमिरपि
आतङ्कवादिभ्यः तेषां स्वामिभ्यश्च सुरक्षिता
न भविष्यति। श्रीसिंहः अवदत् यत्,
भारतीयसैनिकाः पाकिस्ताने
आतङ्कवादीनां आधारभूत संरचनानां
विनाशमुद्दिश्य सिन्दूराभियानम्
आरब्धवन्तः, तत्रत्य नागरिकान् कदापि न
लक्षितवन्तः। परञ्च पाकिस्तानं न केवलं
भारतस्य नागरिक क्षेत्राणि अपितु
मन्दिराणि, गुरुद्वाराणि, चर्चति
गिरिजगृहाणि च लक्षितवान्। सः
अवदत् यत्, ब्रह्मोस एकीकरणस्य
परीक्षण-सौविध्यस्य च उद्घाटनं भारतस्य
रक्षा-पराक्रमम् अधिकं सुदृढीकर्तुं सहाय्यं
करिष्यति। सः अवदत्, अस्य सौविध्यस्य
उद्घाटनम् अपि महत्त्वपूर्णम् अस्ति यतोहि
अद्य राष्ट्रिय-प्रौद्योगिकीदिवसः अस्ति। सः

अवदत् यत् गतशताब्दस्य अष्टनवतितमे
वर्षे अस्मिन्नेव दिने अटलबिहारी
वाजपेयीवर्यस्य नेतृत्वे वैज्ञानिकाः पोखरणे
परमाणुपरीक्षणं कृत्वा भारतस्य सामर्थ्यं
जगति प्रदर्शितवन्तः। रक्षामन्त्री अवदत्,
तत् परीक्षणं वैज्ञानिकानां, अभियन्तृणां,
रक्षाकर्मिणाम् अन्येषां च हितधारकाणां
अथकप्रयत्नस्य परिणामः आसीत्। सः
अवदत्, ब्रह्मोस विश्वस्य द्रुततमेषु,
अतिध्वनियुतेषु क्रूज-क्षेपास्त्रेषु अन्यतमः
अस्ति। श्रीसिंहः अवदत्, एतत् केवलं
शस्त्रं नैवास्ति अपितु सन्देशः अस्ति।
भारतीयसशस्त्रसैन्य बलस्य सन्देशः,
शत्रूणां प्रतिरोधस्य सन्देशः, सीम-
संरक्षण-प्रतिबद्धतायाः सन्देशः चास्ति।
रक्षामन्त्री उक्तवान्, अद्य भारतं विश्वस्य
शक्तिशालिसु राष्ट्रेषु अन्यतमम् अस्ति।

जलोड़ी जोत कन्दराया: संरेखणस्य अनुमोदनं, केन्द्रसर्वकारेण डीपीआर - इत्यस्य कृते ३००० कोटिरूप्यकाणि स्वीकृतानि- विक्रमादित्यसिंहः

हिमसंस्कृतवार्ता: - आनी।केन्द्रसर्वकारेण आनी उपमण्डल जिल्लामुख्यालयं कुल्लू इत्यनेन सह संयोजयति एनएच-३०५ मार्गे १०२८० पाद-ऊर्ध्वतायां स्थितस्य जालोरी-दर्रा इत्यस्य अन्तर्गतस्य भूमिगतकन्दरायाः निर्माणस्य संरेखणाय अनुमोदनं दत्तम् अस्ति तथा च तेन सह १००० रूप्यकाणां राशिः दत्ता अस्ति। केन्द्रसर्वकारेण डीपीआर-कृते ३००० कोटिरूप्यकाणि स्वीकृतानि सन्ति । एनएच ३०५ द्विपक्षीयकरणाय अपि बजटस्य

अनुमोदनस्य प्रतीक्षा अस्ति। राज्यसर्वकारस्य लोकनिर्माणनगरविकासमन्त्री विक्रमादित्यसिंहः शनिवासरे आनीक्षेत्रे आयोजितस्य चतुर्विधस्य जिलास्तरीयमेलायां समापनसमारोहे मुख्यातिथिरूपेण वदन् एतत् अवदत्। शत्रुदेशे पाकिस्तानेन सह प्रचलति विवादस्य विषये सः अवदत् यत् यदा देशस्य सुरक्षायाः विषयः आगच्छति तदा हिमाचलप्रदेशः भारतसर्वकारेण सह स्कन्धेन स्कन्धं धारयित्वा तिष्ठति। आक्रमणेषु मृतानां हुतात्मनां कृते अपि सः श्रद्धांजलिम् अयच्छत् । सः अवदत् यत् आनी-बाह्यसिराजक्षेत्रस्य कठिन-भौगोलिक-स्थितिं दृष्ट्वा आनी-नगरे लोकनिर्माणविभागस्य पृथक् विभागः उद्घाटितः भविष्यति येन अत्रत्याः समस्याः शीघ्रमेव समाधानं प्राप्नुयुः। मन्त्री विक्रमादित्यसिंहः अवदत् यत् सम्पूर्णं राज्ये आनीक्षेत्रे अधिकतमं ६० नूतनमार्गाणां अनुमोदनं कृतम् इति आनीक्षेत्रस्य कृते सुखस्य विषयः अस्ति। पीएमजीएसवाई चतुर्थचरणस्य अन्तर्गतं अधिकतमं मार्गाणां निर्माणं भविष्यति।

नवीननगरीयनिकायेभ्यः जलदरेषु सम्पत्तिकरेषु च अपकर्षः, ४७८२० उपभोक्ताणां लाभः भविष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। राज्यसर्वकारस्य प्रवक्ता अवदत् यत् राज्ये नवगठितानां उन्नयनितानां च नगरीयस्थानीयनिकायानां (ULBs) अन्तर्गतं निवसतां जनानां कृते सर्वकारेण महदाश्रयः प्रदत्तः। सः अवदत् यत् एतेषु क्षेत्रेषु आगामिषु वर्षत्रयेषु जलापूर्तिशुल्कं ग्रामीणदरेण एव प्रयोज्यं भविष्यति। अद्यतनकाले नगरीयस्थानीयसंस्थासु समाविष्टानां जनानां नगरव्यवस्थायां सुचारुतया अप्रयत्नेन च एकीकरणस्य उद्देश्यं कृत्वा एषः निर्णयः कृतः अस्ति सः अवदत् यत् राज्ये ४७,८२० उपभोक्ताः अस्य निर्णयस्य लाभं प्राप्नुयुः। जलशुल्केषु अपकर्षं विहाय एतेषु क्षेत्रेषु निवासिनः सम्पत्तिकरस्य कृते अपि अपकर्षं दत्तमस्ति । सद्यः प्रशासनिकपुनर्गठनस्य अन्तर्गतं सर्वकारेण राज्ये १४ नवीनाः नगरपंचायताः निर्मिताः, येषु सन्धोलः, धर्मपुरं, बलढाड़ा, बनीखेतं, खुण्डियां, कोटला, नगरोटा सूरियां, कुनिहारः, झण्डुता, स्वारघाट, बड़सर, भराडी,

बङ्गाना, शिल्लार्ड च सन्ति । तदतिरिक्तं हमीरपुरं, ऊना, बद्दी च नगरनिगमरूपेण उन्नयनं कृतम्, नादौनः, बैजनाथ-पपरोला चेत्येताभ्यां नगरपरिषदः स्तरं दत्तम् अस्ति फलतः अधुना बहूनि नूतनानि क्षेत्राणि नगरीयस्थानीयसंस्थानां (ULBs) अधिकारक्षेत्रे आगतानि सन्ति । प्रवक्ता अवदत् यत् नगरीयनिकायानां पुनर्गठनकारणात् अत्र निवसतां जनानां आर्थिकभारः मुक्तिं दातुं उद्देश्यं कृत्वा एषः निर्णयः कृतः। एषः निर्णयः नगरीयनिकायानां पुनर्गठनकाले एतेषु क्षेत्रेषु समाविष्टानां जनानां जीवनस्तरं न प्रभावितं करिष्यति । जलदरेषु अपकर्षं, सम्पत्तिकरं च अपकर्षं दत्त्वा एतेषां क्षेत्राणां निवासिनः अतिरिक्तवित्तीयप्रभावं विना जीवितुं शक्नुवन्ति। सः अवदत् यत् एषः निर्णयः न केवलं जनानां कृते आश्रयं दास्यति अपितु तेषां कृते उत्तमाः मूलभूतसुविधाः अपि सुनिश्चिताः भविष्यन्ति।

HAS TRANSFER : २४ एचएएस अधिकारिणां स्थानान्तरणं, अष्टौ उपमण्डलानां उपमण्डल दण्डाधिकारिणां परिवर्तनम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण रविवासरे अवकाशदिने २४ एचएएस-अधिकारिणां स्थानान्तरण-नियुक्तिविषये अधिसूचना कृता अस्ति। एतेषु सुजानपुरं, कुल्लूः, बंजारः, कफोटा, रामपुरं, बैजनाथः, उदयपुरम्, भरमौरः, अष्टसु स्थानेषु उपमण्डलदण्डाधिकारिणां (एसडीएम) स्थानान्तरणं एवं नियुक्तिः आदेशाः कृताः सन्ति। ज्ञानसागर नेमी हिमाचलविश्वविद्यालयस्य कुलसचिवः भविष्यति, नरेशठाकुराय विद्यालिगमनिदेशककार्यकस्य स्थायी नियुक्तिः दत्ता अस्ति। हिम्फेड-इत्यस्य प्रबन्धनिदेशकः जगनठाकुरः भविष्यति।

India Pak Crisis - कश्मीरतः हिमाचली छात्राणां सुरक्षितं प्रत्यागमनं, एचआरटीसी इत्यस्य विशेषबसयानं प्रेषितमासीत्

हिमसंस्कृतवार्ता: - कांगड़ा। ९ मे दिनाङ्के प्रातःकाले हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण सूचना प्राप्ता यत् कश्मीरे कृषिविश्वविद्यालये अन्यसंस्थासु च अध्ययनं कुर्वन्तः राज्यस्य प्रायः ४० छात्राः क्षेत्रे प्रचलितस्थित्या निरुद्धाः सन्ति। हिमाचलपथपरिवहननिगमं तत्क्षणमेव तेषां सुरक्षितप्रत्यागमनस्य उत्तरदायित्वं न्यस्तम्।

जम्मू-पठानकोटक्षेत्रेषु सक्रियवैरभावस्य सुरक्षाचिन्तनां च अभावेऽपि पञ्जाब-जम्मू-कश्मीरयोः विधि-व्यवस्था-अधिकारिभिः सह निकटसमन्वयेन विशेष-एचआरटीसी-बसयानं जम्मू-नगरं प्रेषितम्। श्रीनगरतः जम्मूपर्यन्तं छात्राणां यात्रायाः व्यवस्थां कृत्वा जम्मू-कश्मीर-पथ-परिवहन-निगमेन (JKRTC) इत्यनेन सह अग्रे समन्वयः कृतः । छात्राः ९ मे दिनाङ्के विलम्बेन रात्रौ जम्मू-नगरं प्राप्तवन्तः । प्रचलन्तं युद्धविरामस्य उल्लङ्घनं तेषां सुरक्षां च दृष्ट्वा जम्मूनगरे रात्रौ वासस्य व्यवस्थां कर्तुं निर्णयः कृतः। हिमाचलप्रदेशसर्वकारः एचआरटीसी च जम्मू-कश्मीरप्रशासनेन सह मिलित्वा छात्राणां प्रवासकाले समुचितभोजनस्य, निवासस्य च सुविधां सुनिश्चित्य कार्यं कृतवन्तः। रात्रौ विश्रामं कृत्वा एचआरटीसी विशेषेण बसयानेन छात्रान् पुनः काङ्गड़ा बसस्थानकं प्रति आनयत्, यत्र ते मे १० दिनाङ्के अपराह्णे प्रायः २:०० वादने सुरक्षितरूपेण प्राप्तवन्तः तदनन्तरं छात्राः स्वस्वगृहं गतवन्तः। एचआरटीसी जम्मू-कश्मीर-प्रशासनस्य हृदयेन धन्यवादं ददाति यत् प्रत्येकं पदे समर्थनं विस्तारितवान्, येन छात्राणां हिमाचलप्रदेशं प्रति सुरक्षितं सफलं च प्रत्यागमनं सुनिश्चितम् अभवत्।

हुतात्मा पवनकुमारः पञ्चतत्त्वेषु विलीनः अभवत्, सैन्यसम्मानेन अभवत् अन्त्येष्टिसंस्कारः

हिमसंस्कृतवार्ता: - कांगड़ा। जम्मू-कश्मीरस्य पृष्ठक्षेत्रे पाकिस्तानी- गोलीकाण्डे कांगड़ाजनपदस्य शाहपुरस्य सैनिकः (सूबेदार मेजर) पवनकुमारः जरियालः हुतात्मा अभवत्। सिहोलपुरी निवासी ४८ वर्षीयः पवनकुमारः जरियालः २५ पंजाबरेजिमेंटबले नियुक्तः आसीत्। सः शनिवासरे प्रातः सार्धसप्तवादने पाकिस्तानस्य गोलीकाण्डे देशस्य कृते स्वप्राणान् बलिदानं कृतवान्। हुतात्मा (सूबेदार मेजर) पवनकुमारस्य पार्थिवशरीरं रविवासरे अपराह्णे २ वादने आगतम्। तस्य देहस्य प्राप्ते सत्येव भारतमातुः जयः, पवनकुमारः अमरः स्यात् इति घोषैः समस्तं क्षेत्रं प्रतिध्वनितम् ।

अस्मिन् काले जनाः पाकिस्तानमुर्दाबादस्य घोषान् अपि उत्थापितवन्तः । हुतात्मनः मर्त्यशरीरस्य पुत्रेण दाहः कृतः। रविवासरे हुतात्मनः शरीरं शाहपुरं प्राप्ते प्रत्येकं नेत्रं आर्द्रं जातम्। हुतात्मनः शरीरं तस्य गृहं प्राप्तमात्रेण सर्व परिवारः रोदितुम् आरब्धवान्; सर्वतः आक्रोशस्य कारणेन वितावरणं अश्रुभिः पूरितम् आसीत्, प्रत्येकं नेत्रं आर्द्रं जातम् । एतस्मिन् समये यदा पाकिस्तानस्य विरुद्धं घोषाः प्रचण्डाः अभवन्, तत्र भारतमातुः जयः, पवनकुमारः अमरः स्यात् इति घोषाः अपि उच्यन्ते स्म । ग्रामजनाः स्थानीयप्रशासनिकपदाधिकारिणः च हुतात्मनः गृहं गत्वा शोकसंवेदनां प्रकटितवन्तः। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखः हुतात्मनः पितुः सेवानिवृत्तः हवलदारगर्जासिंहेन सह दूरभाषेण सम्भाष्य सान्त्वनां दत्त्वा अवदत् यत् अस्मिन् शोककाले राज्यसर्वकारः परिवारेण सह तिष्ठति। पवनजरियालस्य हुतात्मनः सूचनाप्राप्तमात्रेण शाहपुरस्य विधायकः उपमुख्यसचैतकः च केवलसिंहः पठानिया, शाहपुरस्य एसडीएम करतारचंद सहिताः अन्ये पुलिसाधिकारिणः हुतात्मनः गृहं प्राप्य परिवाराय सान्त्वनाः अयच्छन् । उपायुक्तः कांगड़ा हेमराज बैरवा अवदत् यत् प्रशासनस्य पक्षतः एसडीएम शाहपुरम् करतारचंदः हुतात्मनः गृहं प्राप्तः आसीत्।

ललितनारायणमिथिला विश्वविद्यालयस्य संस्कृतविभागः,
वि. एस. जे. महाविद्यालयः राजनगरम्, एम. एल. एस.
महाविद्यालयः, सरिसवपाहीद्वारा आयोजिता अन्ताराष्ट्रीयया संगोष्ठीः

- प्राच्यविद्या- संस्कृतशास्त्राणां संरक्षणं संवर्धनं च लक्ष्यीकृत्य अन्तर्राष्ट्रीयया संगोष्ठीः- डॉ. विनयकुमारझा।
- संगोष्ठ्यां प्रस्तुतानि उत्कृष्टानि शोधपत्राणि परीक्ष्य ISBN युक्ते सम्पादितग्रन्थे प्रकाश्यन्ते- डॉ. घनश्यामः।
- अन्तर्राष्ट्रीयसंगोष्ठ्यां २९६ प्रतिभागिभिः शोधपत्राणि प्रस्तुतानि- प्रो. जीवनन्दः।

हिमसंस्कृतवार्ता:- दरभंगा

ललितनारायण- मिथिलाविश्वविद्यालयस्य संस्कृत-स्नातकोत्तरविभागस्य, वि. एस. जे. महाविद्यालयस्य राजनगर, एम. एल. एस. महाविद्यालयस्य सरिसवपाही, मधुबनी च संयुक्तसंविधानस्य अन्तर्गतं "संस्कृतशास्त्रस्य विविधायामाः" इति विषयकः अन्तर्राष्ट्रीयः संगोष्ठ्याः समापनसमारोहः जुबलीसभागृहे सम्पन्नः। समापनसमारोहे संस्कृतविभागाध्यक्षेन डॉ. घनश्याममहतो महोदयेन अध्यक्षतया सम्पन्ने, मुख्यातिथिरूपेण कामेश्वरसिंह-दरभंगा संस्कृतविश्वविद्यालयस्य पूर्वदेवविभागाध्यक्षः डॉ. विनयकुमारमिश्रः उपस्थितः। उक्तसमारोहे वक्तरूपेण साहित्यविभागस्य प्राध्यापकः डॉ. रीतेशकुमारचतुर्वेदी, व्याकरणविभागस्य प्राध्यापिका

डॉ. साधनाशर्मा च आसाताम्। आयोजनसचिवरूपेण प्रो. जीवनन्दझा, संयोजकः डॉ. कृष्णकान्तझा, समन्वयकः डॉ. आर. एन. चौरसिया, विभागीयप्राध्यापिका डॉ. मोनाशर्मा चापि स्वविवारान् प्रस्तुतवन्तः। मुख्यातिथिना डॉ. विनयकुमारमिश्रेण उक्तम्- "अन्तर्राष्ट्रीयसंगोष्ठ्याः आयोजनं शैक्षिकयज्ञः एव। प्राच्यविद्यायाः संस्कृतशास्त्राणां च संरक्षणं संवर्धनं च अस्य आयोजनस्य प्रमुखः लक्ष्यः। संस्कृतभाषा मानवजीवनस्य सम्यक् संचालनाय समर्था अस्ति।" आयोजनसचिवेन प्रो. जीवनन्दवर्येण उक्तम्- "संगोष्ठ्यां त्रिशताधिकाः प्रतिभागिनः उपस्थिताः, यत्र २९६ जनाः ऑनलाइन-ऑफलाइनमाध्यमद्वारा शोधपत्राणि प्रस्तुतानि।" संयोजकेन डॉ. कृष्णकान्तझेन उक्तम्- "संस्कृतस्य विभिन्नायामाः संगोष्ठ्यां विस्तारतया चर्चिताः। वैदिकमन्त्रेषु दैवीशक्तिः निहिता अस्ति यया जीवनं श्रेष्ठं कर्तुं शक्यते।" अध्यक्षीयसन्देशे डॉ. घनश्याममहतो महोदयेन उक्तम्- "संगोष्ठ्यां प्रस्तुतानि श्रेष्ठानि शोधपत्राणि परीक्ष्य ISBN युक्ते सम्पादितग्रन्थे प्रकाश्यन्ते।" धन्यवादज्ञापनेन डॉ. आर. एन. चौरसियावर्येण उक्तम्- "संस्कृतस्य अध्ययन-अध्यापनात् मानवसमाजस्य चतुर्विधपुरुषार्थप्राप्तिः भवति।"

बॉबी देओलः रानी मुखर्जी च
इत्येतयोः बिच्छू चलच्चित्रस्य
'उत्तरकथा' इत्यस्य निर्माणं भविष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता:- जगदीश डाभी, मुम्बई । प्राप्तवार्तानुसारं बॉबी देओलः २०२३ तमे वर्षे 'एनिमल' इति चलच्चित्रेण चलच्चित्रक्षेत्रे प्रचण्डं पुनरागमनं कृतवान्। अस्य चलच्चित्रस्य अनन्तरं बॉबी देओलः निरन्तरं चलच्चित्रप्रस्तावः प्राप्नोति। 'एनिमल' चलच्चित्रस्य सफलता पश्चाद् बॉबी इत्यस्य प्रशंसकैः 'लॉर्ड बॉबी' इति नामाङ्कनं कृतम् अस्ति। अधुना लॉर्ड बॉबी इत्यस्य पुरातनचलच्चित्रेण सह सम्बद्धं महती वार्ता आगता। बॉबी देओलः इत्यस्य सफलं चलच्चित्रं 'बिच्छू' २००० तमे वर्षे प्रदर्शितम् भवति स्म। अस्मिन् चलच्चित्रे रानी मुखर्जी बॉबी इत्यनेन सह मुख्यभूमिकायां आसीत्। बॉबी, रानी च इत्यस्य 'बिच्छू' चलच्चित्रं जनानां कृते रोचते स्म। ७.५० कोटिरूप्यकाणाम् आय-व्ययकेन निर्मितस्य अस्य चलच्चित्रं बॉक्स ऑफिस-मध्ये १९.७५ कोटिरूप्यकाणि अर्जितानि। अधुना च अस्य बॉबी-रानीयोः चलच्चित्रस्य उत्तरकथा निर्मितुं गच्छति। बिच्छू चलच्चित्रस्य निर्माता गुड्डु धनोआ अदैव न्यूज १८ इत्यनेन सह भाषितवान्। तस्मिन् एव वार्तालापे धनोआ इत्यनेन उक्तं यत् सः बिच्छू इत्यस्य उत्तरकथां निर्मातुम् उद्यतः अस्ति। उत्तरकथायाः कार्यम् अपि आरब्धम् अस्ति। इति बॉबी देओलः रानी मुखर्जी च इत्येतयोः बिच्छू चलच्चित्रस्य 'उत्तरकथा' इत्यस्य निर्माणं भविष्यति।

अद्यतनीये युगे बौद्धधर्मस्य सन्देशाः

नक्षत्रा हि उदीयन्ते धरायामुज्ज्वलाः सदा।

येषां प्रकाशपुञ्जेन चालोकिता वसुन्धरा।।

भगवतो बुद्धस्य जन्म ५६३ ईसापूर्वं नेपाल देशस्य लुम्बिनी स्थाने वैशाख पूर्णिमायां नृप-शुद्धोधनस्य गृहे अभवत्। बाल्ये सः सिद्धार्थ नाम्ना प्रसिद्धः आसीत्। सः बौद्धधर्मस्य संस्थापकः दार्शनिकः धर्मगुरुः आसीत्। सः सृष्टेः पालकस्य भगवतः विष्णोः नवमः अवतारः आसीत्। सः महर्षेः विश्वामित्रस्य सन्निधौ वेदोपनिषदां शिक्षामाप्नोत्।

मल्लयुद्धे धनुर्विद्या-तथाश्वारोहणे हि सः।

ह्याप्नोत् पराक्रमः शौर्यं सर्वविद्यासु कौशलम्।।

व्यतीतो बाल्यमैश्वर्यं केशोर्यं गौतमस्य च।

गम्भीरः खलु धीरश्च बाल्येऽपि न हि चञ्चलः।।

नृपः सिद्धार्थस्य मनसि वैराग्यभावं विज्ञाय अचिन्तयत् यत् विवाहबन्धनेन सः सांसारिक कार्येषु व्यापृतः भविष्यति। सिद्धार्थस्य विवाहः यशोधराख्यया कन्यया सह जातः, तयोः पुत्रः राहुलः आसीत्। मनुष्याणां जीवने दुःखानि मृत्युश्च निश्चितमस्तीति तथ्यं

ज्ञात्वा सिद्धार्थः दुःखानां कारणं निवारणञ्च ज्ञातुं गृहस्थजीवनं परित्यज्य भ्रमणशीलं तपस्विनः जीवनम् आरब्धवान्। तपसा बलेन पञ्चत्रिंशत्तमे वर्षे सः बोधगयायां बोधिवृक्षस्याधः बुद्धत्वमाप्नोत्। ततश्च बौद्धधर्मस्य विकासः जातः।

बुद्धोऽसत्यस्य नूनं वै अज्ञानधर्मयोस्तथा।

सन्देशश्च जनेभ्यो नु अज्ञानान्तेनशयन् तमः।।

बौद्धधर्मानुसारं वयं सर्वे घृणाभावस्य लोभस्य, अज्ञानस्य च भ्रान्तेः आवरणे जीवामः। बुद्धः मानवमात्रं स्व ज्ञानेन, अनुभवेन च स्वयं प्रकाशं प्राप्तुं प्रेरयति। दुःखानि इच्छाभिः आयान्ति, तृष्णाभिः दूरस्थाः एव निर्वाणं प्राप्तुं समर्था। निर्वाणं प्राप्तये ध्यानं, ज्ञानं, नैतिक मूल्यानां चावश्यकता भवति। आत्मज्ञानाय ध्यानं, साधना च आवश्यकी। तयोः विना आत्मज्ञान-प्राप्तिः न सम्भवा। सत्य-अहिंसा-अस्तेय इन्द्रियनिग्रहादि मार्गेषु तेषां विशेषाग्रहः। शान्तेः सन्देशः मानवतायै महत्त्वपूर्णाः। जनाः आत्मश्लाघां न कुर्युः अन्यैश्चोष्णाभावं त्यजेयुः। अस्माकं देशस्य ऋषिभिः तपश्चर्यया सत्य-अहिंसा-अस्तेय सदाचार प्रभृति जीवनमूल्यानां मानवीय उच्चादर्शानाञ्च स्थापना कृता। सत्यात् परः तपः नास्ति सः कदापि गोपयितुं न शक्यते। मनसा वाचा कर्मणा चान्येभ्यः पीडा हिंसा कथ्यते। हिंसा त्यागेन परस्परमैक्यं सद्भाव वृद्धिश्च भवति। धनसंग्रहस्य लोभः,

सत्तालोभः, इन्द्रियलोलुपता च समस्तपापानां मूलमस्ति। लोभत्यागेनैव मानवः अस्तेयस्य मार्गं वृणोति। संयमं विना मानवः व्यभिचारपथि चलति चरित्रस्य पतनेन च नश्यति। अद्यतनीये युगे भौतिकतायां निमग्नः मानवः नैतिकतां त्यजति। असत्यभाषणेन निन्दनीय कर्मभिश्च धनार्जने प्रवृत्तोऽस्ति। जिह्वावशगः सः जीवानां मांसभक्षणेन, अस्वाद्य पदार्थानां सेवनेन मदिरापानेन च प्रसीदति। लोभवशगः चौर्यकर्मसु निमग्नः पुण्य-पाप कर्मसु विवेकशून्यश्चास्ति। विषयाणां भोगेषु, तृष्णायां लोभे च संयमस्य त्यागेन च दुराचारी मनुष्यः विविध व्याधिभिः शीघ्रमेव मृत्योः मुखं प्रति गच्छति। अधुना आत्मज्ञानाय ध्यानेन साधना मार्गेण च आत्मोन्नतेः पथि अग्रेगमनं, स्वयमेव स्वजीवने प्रकाशः, तृष्णा-परित्यागः, विश्वे युद्धस्य विभीषिकया मानवता रक्षणं, मादकपदार्थानां सेवनेन व्यसनशीलं युवावर्गं देशञ्च त्रातुं भगवतो बुद्धस्य शान्तेः सन्देशः, जीवनदर्शनश्च सर्वाधिकं प्रासंगिकं बहुमूल्यं चास्ति।

डॉ. राजकुमार

शांडिल्य

हिन्दी प्रवक्ता

शिक्षा विभाग चंडीगढ़

